

YASHIL IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY BOSHQARUVNING O'RNI

Qarshi davlat universiteti

tayanch doktoranti

Xudoyorov Azizbek Avaz o'g'li

<https://orcid.org/009-0001-7045-4062>

Annotatsiya Bugungi kunda jahon miqyosida yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni jadallashib bormoqda. Yashil iqtisodiyot inson farovonligini oshirish, ijtimoiy tenglikni ta'minlash hamda ekologik xavflarni kamaytirishga qaratilgan muhim rivojlanish modeli hisoblanadi. Mazkur maqolada yashil iqtisodiyot va yashil texnologiyalarning barqaror iqtisodiy rivojlanishga ta'siri ilmiy asosda tahlil qilinadi. Tadqiqotda iqtisodiy va ekologik barqarorlikni ta'minlashda innovatsion yondashuvlar, iqtisodiy samaradorlik hamda ijtimoiy mas'uliyatning uyg'unligi yoritilgan. Shuningdek, O'zbekiston tajribasi hamda xalqaro amaliyot misolida muhim xulosalar keltirilgan

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, yashil texnologiyalar, barqaror rivojlanish, ekologik innovatsiyalar, xalqaro tajriba, tabiiy resurslar, yashil energiya, atrof-muhitni muhofaza qilish, ekologik xavfsizlik

Аннотация. В настоящее время во всем мире наблюдается активный переход к «зеленой» экономике. «Зеленая» экономика рассматривается как модель развития, направленная на повышение благосостояния населения, обеспечение социальной справедливости и снижение экологических рисков. В данной статье проанализировано влияние «зеленой» экономики и «зеленых» технологий на устойчивое экономическое развитие. Особое внимание уделено инновационным подходам к обеспечению экономической и экологической устойчивости, а также гармонизации экономической эффективности и социальной ответственности. Кроме того, рассмотрены опыт Узбекистана и международная практика.

Ключевые слова: зеленая экономика, зеленые технологии, устойчивое развитие, экологические инновации, международный опыт, природные ресурсы, зеленая энергия, охрана окружающей среды, экологическая безопасность.

Abstract. Currently, the transition to a green economy is gaining momentum worldwide. The green economy is considered a development model aimed at improving human well-being, ensuring social equity, and reducing environmental risks. This article analyzes the impact of green economy and green technologies on sustainable economic development. Particular attention is given to innovative approaches in achieving economic and environmental sustainability, as well as the

integration of economic efficiency and social responsibility. Additionally, the experience of Uzbekistan and international practices are examined.

Key words: green economy, green technologies, sustainable development, environmental innovations, international experience, natural resources, green energy, environmental protection, ecological safety

Kirish

Bugungi kunda “yashil iqtisodiyot” istiqbolda barqaror rivojlanishning muhim asosi sifatida qaraladi va uni harakatga keltiruvchi asosiy omil sifatida “yashil” texnologiyalarga yo‘naltirilayotgan investitsiya mablag‘lari namoyon bo‘ladi. Mazkur texnologiyalar energiya va resurslarni tejash, uglerod chiqindilarini kamaytirish, muqobil energiya manbalaridan samarali foydalanish, organik qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini yetishtirish hamda chiqindilarni qayta ishlash orqali iqtisodiyotni tabiat va atrof-muhitga zarar yetkazmasdan barqaror rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ular insoniyatning ekologik xavfsizligini ta‘minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday chora-tadbirlarning davlat tomonidan tizimli qo‘llab-quvvatlanishi ushbu jarayonlarning samarali va izchil amalga oshirilishini ta‘minlaydi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili

Yashil iqtisodiyot millat farovonligini oshiradi, energiya resurslaridan muqobil va samarali foydalanish zarurligini ko‘rsatadi hamda ekologiyaga zararli chiqindilarni kamaytirish orqali atrof-muhitga salbiy ta‘sirni minimallashtiradi, natijada ekologiyaga yo‘naltirilayotgan sarf-xarajatlar ham qisqaradi¹. Jahon mamlakatlarining aksariyati yashil iqtisodiyotni barqaror taraqqiyotga erishish va qashshoqlikni qisqartirishning muhim omili sifatida e‘tirof etmoqda. Shu bilan birga, yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayoni ma‘lum tashkiliy va moliyaviy vazifalarni hal etishni talab qiladi, jumladan, zamonaviy texnologiyalardan keng foydalanish imkoniyatlarini yaratish, zarur investitsiya hajmini ta‘minlash hamda xalqaro hamkorlikni mustahkamlash zarurati mavjud².

“Yashil” iqtisodiyotning ustuvor yo‘nalishlari quyidagilardan iborat: tabiiy resurslardan samarali foydalanish; tabiiy kapitalni oshirish va ifloslanishni kamaytirish; biologik xilma-xillikni saqlash; daromadlarni oshirish va bandlikni ta‘minlash³

Yashil iqtisodiyot innovatsion “yashil” texnologiyalarni joriy etish orqali barqaror taraqqiyotga erishishning muhim vositasi hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar energiya

¹ Булганов Ю.В., Набок С.Д. Взаимообусловленность понятий «зеленая» экономика, «зеленый» рост и устойчивое развитие // Политические науки, 2017, № 5. С. 89 – 91.

² Ботавина Р.Н. Экологические аспекты «зеленой» экономики в системе экономического роста России // Мир, 2016, Т.7, № 4, с.142 – 147.

³ Ямасова Н.Н. «Зеленая» экономика: вопросы теории и направления развития // Национальные интересы: приоритеты и безопасность, 2013. с. 33 – 38

va resurslarni tejash hamda uglerodli energiya manbalaridan foydalanishni qisqartirishga xizmat qiladi⁴. Yashil iqtisodiyot, shuningdek, yashil ipoteka, yashil kreditlar, yashil loyihalarni moliyalashtirish, uglerod va atrof-muhit fondlari, yashil sug'urta kabi moliyaviy instrumentlarni o'z ichiga oladi⁵. Hozirgi vaqtda "yashil" iqtisodiyotga o'tish imkoniyatlari iqtisodiy o'sish sur'atlari yuqori bo'lgan mamlakatlarda, jumladan, Braziliya va Xitoyda keng namoyon bo'lmoqd⁶

Yashil iqtisodiyotga muvaffaqiyatli o'tish bosqichma-bosqich amalga oshiriladi va bu jarayonda davlat tomonidan tizimli qo'llab-quvvatlash hamda xususiy investorlar va iste'molchilarning faol ishtiroki muhim ahamiyat kasb etadi. Davlat tomonidan ajratilayotgan investitsiyalar rivojlangan mamlakatlarda asosan yer resurslaridan oqilona foydalanish va ekologik shaharsozlikni rivojlantirishga yo'naltirilsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda qishloq xo'jaligi, suv resurslarini boshqarish va muqobil energiyani rivojlantirishga qaratiladi⁷. Yashil iqtisodiyot masalasi bo'yicha ilmiy adabiyotlarda turli yondashuvlar mavjud. Masalan, Kucherov A.V. va Shibileva O.V. yashil iqtisodiyotning asosiy maqsadi ekologik muvozanatni saqlagan holda iqtisodiy o'sishni ta'minlash ekanligini ta'kidlaydi. Bulganov Yu.V. va Nabok S.D. "yashil" iqtisodiyot, "yashil" o'sish hamda barqaror rivojlanish tushunchalarining o'zaro bog'liqligini ilmiy asoslab beradi. Liskovskaya E.A. va Grigoryeva K.M. tadqiqotlarida yashil iqtisodiyotning hududiy rivojlanishga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, Nikonorov S.I. yashil moliya vositalari orqali barqaror iqtisodiy o'sishga erishish imkoniyatlarini asoslab beradi. Ushbu ilmiy qarashlar yashil iqtisodiyotning nazariy va amaliy asoslarini yanada boyitadi

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot metodologiyasi mazkur mavzuni kompleks o'rganishga qaratilib, unda bir qator ilmiy usullardan samarali foydalanildi. Avvalo, yashil iqtisodiyotga oid nazariy manbalar, ilmiy maqolalar hamda normativ-huquqiy hujjatlar tahlil qilinib, ularning mazmuni tizimli ravishda umumlashtirildi. Ma'lumotlarni to'plash jarayonida rasmiy statistika ma'lumotlari, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va milliy rivojlanish dasturlari chuqur o'rganildi. Tahlil bosqichida taqqoslash usuli asosida rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi o'zaro solishtirildi, shuningdek, tizimli yondashuv orqali yashil iqtisodiyotning asosiy komponentlari aniqlandi. Analitik usullar yordamida ekologik va iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik

⁴ Лисковская Е.А., Григорьева К.М. Формирование «зеленой» экономики и устойчивого развития стран и регионов // Вестник Южно – Уральского государственного университета. Серия: Экономика и менеджмент, 2018, С.15 – 22

⁵ Nikonorov S.I. К «зеленой» экономике через «зеленые» финансы, биоэкономику и устойчивое развитие//Русская политология.2017, с.12 –15.

⁶ Ботавина Р.Н. Экологические аспекты «зеленой» экономики в системе экономического роста России // Мир, 2016, Т.7, № 4, с.142 – 147.

⁷ Яковлев И.А., Кабир Л.С., Никулина С.И., Раков И.Д. Финансирование «зеленого» экологического роста: концепции, проблемы, подходы // Финансовый журнал, 2017, с.9 – 21.

baholandi. Bundan tashqari, mantiqiy umumlashtirish hamda induktiv-deduktiv yondashuvlar asosida olingan natijalar izchil tahlil qilinib, ilmiy xulosalar shakllantirildi. Mazkur metodologiya tadqiqotning ilmiy asoslanganligini ta'minlab, mavzuni har tomonlama, izchil va chuqur yoritishga xizmat qiladi

Tahlil va natijalar

Zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida “resurs talab qiluvchi iqtisodiyot modeli” xarajatlarning oshishiga hamda ishlab chiqarish samaradorligining pasayishiga olib keladi. Ushbu muammolarni bartaraf etish maqsadida Yevropa mamlakatlari tomonidan “yashil iqtisodiyot” konsepsiyasi ustuvor yo‘nalish sifatida ilgari surildi. Hozirgi kunda yashil iqtisodiyot mohiyatiga oid iqtisodchi olimlar tomonidan turli yondashuvlar taklif etilgan bo‘lsa-da, ular o‘zaro bir-birini to‘ldiruvchi ilmiy qarashlar sifatida namoyon bo‘ladi.

Yashil iqtisodiyot inson farovonligini oshirishga yo‘naltirilgan, iqtisodiy faoliyatning ekologik jihatdan barqaror natijalarini ta'minlovchi tizim sifatida talqin etiladi. Rivojlangan mamlakatlarda resurslardan samarali foydalanish, raqobatbardoshlik muhitini kuchaytirish va yangi ish o‘rinlarini yaratish muhim ahamiyat kasb etsa, rivojlanayotgan mamlakatlar uchun qashshoqlikni qisqartirish va barqaror rivojlanishni ta'minlash ustuvor vazifa hisoblanadi⁸. Yashil iqtisodiyot nazariyasi iste'mol qiymati va sifat ustuvorligi, tabiiy jarayonlarga moslashuv, resurslardan oqilona foydalanish, chiqindilarni minimallashtirish, ko‘p funksiyalilik, tizimli qamrov, xilma-xillik, o‘zini o‘zi tashkil etish, ishtirokchilik hamda inson ijodkorligini rivojlantirish kabi tamoyillarga asoslanadi. Yashil iqtisodiyotga o‘tishning iqtisodiy mexanizmlari sifatida me‘yoriy-huquqiy bazani takomillashtirish, davlat investitsiyalarini “yashil” sanoat va innovatsiyalarga yo‘naltirish hamda xalqaro hamkorlikni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.⁹

Shu bilan birga, kichik va o‘rta biznes subyektlari uchun yangi imkoniyatlarni kengaytirish, mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik standartlarini takomillashtirish, ekologik soliqlarni joriy etish, “yashil” biznesni qo‘llab-quvvatlash va barqaror infratuzilmani rivojlantirish zarur hisoblanadi.¹⁰ Zamonaviy sharoitlarda yashil iqtisodiyotga o‘tish bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda va xalqaro amaliyotda bu jarayon yo‘l xaritalari asosida tizimli ravishda yo‘lga qo‘yilgan. Mazkur yo‘l xaritalari ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlari, iqtisodiy siyosatni ishlab chiqish hamda innovatsion texnologiyalarni joriy etishni qamrab oladi.

⁸ Кучеров А.В., Шибилева О.В. Концепция «зеленой» экономики: основные положения и перспективы развития // Молодой ученый 2014, № 4, с.561 – 563.

⁹ Егорова М.С. Экономические механизмы и условия перехода к «зеленой» экономике // Фундаментальные исследования. 2014,с.1265.

¹⁰ Лисковская Е.А., Григорьева К.М. Формирование «зеленой» экономики и устойчивого развития стран и регионов // Вестник Южно – Уральского государственного университета. Серия: Экономика и менеджмент, 2018, С.15 – 22.

Yevropa Ittifoqi tomonidan 2050-yilgacha kam uglerodli iqtisodiyotga o'tish dasturi qabul qilingan bo'lib, unda karbonat angidrid chiqindilarini kamaytirish bo'yicha aniq maqsadlar belgilangan.

Janubiy Afrikada "Suv uchun mehnat qilish" dasturi doirasida tabiiy va inson kapitaliga uzoq muddatli investitsiyalar jalb etilmoqda¹¹. Shuningdek, Hindistonda "Grameen Shakti" loyihasi qayta tiklanuvchi energiyani rivojlantirishga xizmat qilsa, AQShda "IceStone" korxonasi qayta ishlangan materiallardan mahsulot ishlab chiqarishni yo'lga qo'ygan. Buyuk Britaniyada "Quiet Revolution" mini-shamol generatorlarini ishlab chiqarishga ixtisoslashgan bo'lsa, Rossiyada "Ekologik tashabbus" loyihasi plastmassa chiqindilarini qayta ishlashga qaratilgan. Ushbu tajribalar yashil iqtisodiyotning amaliy jihatdan samarali va istiqbolli rivojlanish yo'nalishi ekanligini tasdiqlaydi¹². BRIKS mamlakatlari barqaror rivojlanish tamoyillarini o'z milliy iqtisodiyotlariga izchil integratsiya qilmoqda. Xususan, Xitoyda barqaror rivojlanish konsepsiyasi iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik komponentlarning o'zaro uyg'unligini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida davlat tomonidan dotatsiyalar, subsidiyalar va imtiyozli kreditlar ajratilmoqda. Hindistonda ushbu yo'nalish davlat xaridlari tizimi orqali qo'llab-quvvatlanmoqda, Braziliyada esa tuproqqa minimal ishlov berish texnologiyalarini joriy etish orqali ekologik barqarorlikka erishilmoqda. Belarussiyada yashil energetika loyihalari ishlab chiqilib, ular amaliyotga tatbiq etilgan bo'lib, bu jarayonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish, malakali mutaxassislar tayyorlash va emissiyalarni kamaytirishga qaratilgan qishloq xo'jaligi dasturlarini ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Qozog'istonda "yashil iqtisodiyot"ga o'tish konsepsiyasi tabiiy resurslarga tushadigan yukni minimallashtirish va tabiiy muhitning barqarorligini saqlashga yo'naltirilgan.

"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish jarayoni uch bosqichda amalga oshiriladi: 2013-2020-yillar oralig'ida tabiatni muhofaza qilish faoliyati samaradorligini oshirish, 2020-2030-yillar davomida yuqori texnologiyalar bazasini shakllantirish hamda 2030-2050-yillarda tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ularning qayta tiklanishini ta'minlash ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan. Ushbu konsepsiyani amalga oshirishda suv resurslaridan samarali foydalanish, yuqori hosildorlikka asoslangan qishloq xo'jaligini rivojlantirish, chiqindilarni boshqarish, energiya tejamkorlik tizimlarini joriy etish, havo ifloslanishini kamaytirish va ekotizimlarni boshqarish muhim ahamiyatga ega¹³. Italiyada yashil iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha olib

¹¹ Айтимов А.С., Хайрушин Ж.К. «Зеленый мост»: экологический диалог между Европой и Азией // Актуальные проблемы нации, экономики и образования. 2013, № 3, с.293 – 296.

¹² Воронина А.А. Социальное предпринимательство в сфере «зеленой» экономики: Основные тенденции развития // Концепт. 2016, Т.41,с. 60 – 64.

borilayotgan ishlar natijasida iqtisodiyotda faoliyat yuritayotgan kompaniyalarning qariyb 25 foizi yashil texnologiyalarga investitsiyalar kiritib, resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish va qo‘shilgan qiymat o‘shishini ta‘minlashga erishmoqda. Hozirgi vaqtda Yevropa davlatlarida turizm sohasiga bo‘lgan talab yuqori darajada bo‘lib, Germaniya, Fransiya, Italiya, Ispaniya va Buyuk Britaniya kabi mamlakatlarda tabiiy resurslarni asrash va ulardan oqilona foydalanish iqtisodiy o‘shishni ta‘minlovchi muhim omil hisoblanadi. Yevropa Ittifoqi davlatlari energiya manbalari umumiy hajmining 20 foizigacha qismini muqobil energiya hisobiga ta‘minlashni rejalashtirgan bo‘lsa, Daniyada ushbu ko‘rsatkich 21,3 foizni tashkil etadi¹⁵. Janubiy Koreyada sanoat, energetika va transport sohalarida yashil texnologiyalarni joriy etish, chiqindilarni qayta ishlash hamda hududiy infratuzilmani rivojlantirishga ustuvor ahamiyat qaratilmoqda. AQShda esa 2030-yilgacha muqobil energetika ulushini 65 foizga yetkazish rejalashtirilgan¹⁶, Buyuk Britaniyada esa yashil loyihalarni keng joriy etish orqali iqtisodiyotda 100 mingga yaqin yangi ish o‘rinlari yaratish vazifasi belgilangan¹⁷. Qator Yevropa davlatlari 2035-2050-yillarda uglerodsiz iqtisodiyotga o‘tishni strategik maqsad sifatida belgilagan. O‘zbekiston Respublikasida ham yashil iqtisodiyotga o‘tish bo‘yicha muhim islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, 2022-yil 2-dekabrda qabul qilingan “2030-yilgacha O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo‘yicha chora-tadbirlar to‘g‘risida” PQ-436-sonli Qarori¹⁸ asosida 2030-yilgacha “yashil” iqtisodiyotga o‘tish va “yashil” o‘shishni ta‘minlash dasturi tasdiqlangan¹⁹. Mazkur dastur doirasida issiqxona gazlari chiqindilarini 2010-yil darajasiga nisbatan 35 foizga kamaytirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalari quvvatini 15 GVt ga yetkazish va ularning ulushini 30 foizdan oshirish, sanoatda energiya samaradorligini kamida 20 foizga oshirish, yalpi ichki mahsulot birligiga to‘g‘ri keladigan energiya sarfini 30 foizga kamaytirish, suv resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish, 1 mln gektargacha maydonda suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish, yiliga 200 mln ko‘chat ekish hamda chiqindilarni qayta ishlash darajasini 65 foizdan oshirish kabi strategik maqsadlar belgilangan. Shunday qilib, yashil iqtisodiyot iqtisodiyotning zamonaviy va samarali shakli bo‘lib, uning asosiy maqsadi turmush sifatini yaxshilash, ekologik muvozanatni ta‘minlash va barqaror rivojlanishga erishishdan iborat.

Xulosa va takliflar

Hozirgi vaqtda yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayonida muayyan tashkiliy va moliyaviy vazifalar mavjud bo‘lib, ular, avvalo, investitsiya mablag‘larini kengaytirish, rivojlanayotgan mamlakatlar uchun qulay moliyaviy sharoitlarni yaratish hamda iqtisodiyot tarmoqlarini diversifikatsiya qilish zarurati bilan bog‘liq. Yashil texnologiyalar energiya va resurslarni tejash, uglerod chiqindilarini qisqartirish, ekologik toza transportni rivojlantirish hamda muqobil energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirishga xizmat qiladi. “Yashil iqtisodiyot”ga o‘tish rivojlangan

mamlakatlar iqtisodiyotida mavjud muammolar yukini kamaytirish bilan birga, yangi iqtisodiy imkoniyatlarni shakllantiradi. Shu jarayon qishloq xo‘jaligi, uy-joy kommunal xo‘jaligi, energetika, baliqchilik, o‘rmon xo‘jaligi, sanoat, turizm, transport, chiqindilarni qayta ishlash va suv resurslarini boshqarish kabi sohalarga yo‘naltirilgan investitsiyalarning muhimligini namoyon etadi. Zamonaviy sharoitlarda “yashil iqtisodiyot”ga bosqichma-bosqich o‘tish maqsadli dasturlar va yo‘l xaritalari asosida amalga oshirilmoqda. Bunda BRIKS mamlakatlari tajribasi barqaror rivojlanish tamoyillarini milliy iqtisodiyotga integratsiya qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayonda subsidiyalar, imtiyozli kreditlar va boshqa qo‘llab-quvvatlovchi mexanizmlar keng qo‘llanilmoqda. Barqaror rivojlanish konsepsiyasini amalga oshirish sharoitida O‘zbekistonning innovatsion va ekologik rivojlanish modeli tabiatning alohida elementlarini muhofaza qilishdan ekologik tizimlarni kompleks himoya qilishga o‘tishni, inson yashaydigan muhitning optimal parametrlarini ta’minlashni hamda iqtisodiyot tarmoqlarini “yashil iqtisodiyot” tamoyillari asosida rivojlantirish mexanizmlarini uyg‘unlashtirishni nazarda tutadi. Yashil iqtisodiyotga samarali o‘tishni ta’minlash uchun, avvalo, davlat tomonidan aniq va barqaror normativ-huquqiy baza shakllantirilishi zarur. Shu bilan birga, yashil texnologiyalarni joriy etayotgan korxonalar uchun soliq imtiyozlari va subsidiyalarni kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Xususiyl sektorini faol jalb etish maqsadida “yashil” investitsiya loyihalarini qo‘llab-quvvatlovchi qulay moliyaviy mexanizmlarni yaratish lozim. Ta’lim tizimida ekologik madaniyatni rivojlantirish, aholining ekologik ongini oshirish ham ustuvor yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Bundan tashqari, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini keng joriy etish orqali resurslardan oqilona foydalanish darajasini oshirish barqaror rivojlanishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 02.12.2022 yildagi PQ-436-son <https://lex.uz/docs/-6303230>.
2. Кучеров А.В., Шибилева О.В. Концепция «зеленой» экономики: основные положения и перспективы развития // Молодой ученый. 2014. № 4. С. 561-563.
3. Булганов Ю.В., Набок С.Д. Взаимобусловленность понятий «зеленая» экономика, «зеленый» рост и устойчивое развитие // Политические науки. 2017. № 5. С. 89-91.
4. Ботавина Р.Н. Экологические аспекты «зеленой» экономики в системе экономического роста России // Мир. 2016. Т. 7. № 4. С. 142-147.
5. Ямасова Н.Н. «Зеленая» экономика: вопросы теории и направления развития // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. 2013. С. 33-38.
6. Лисковская Е.А., Григорьева К.М. Формирование «зеленой» экономики и устойчивого развития стран и регионов // Вестник Южно-Уральского

государственного университета. Серия: Экономика и менеджмент. 2018. С. 15-22.

7. Никоноров С.И. К «зеленой» экономике через «зеленые» финансы, биоэкономику и устойчивое развитие // Русская политология. 2017. С. 12-15.

8. Яковлев И.А., Кабир Л.С., Никулина С.И., Раков И.Д. Финансирование «зеленого» экологического роста: концепции, проблемы, подходы // Финансовый журнал. 2017. С. 9-21.

9. Егорова М.С. Экономические механизмы и условия перехода к «зеленой» экономике // Фундаментальные исследования. 2014. С. 1265.

10. Айтимов А.С., Хайрушин Ж.К. «Зеленый мост»: экологический диалог между Европой и Азией // Актуальные проблемы нации, экономики и образования. 2013. № 3. С. 293-296.

11. Воронина А.А. Социальное предпринимательство в сфере «зеленой» экономики: основные тенденции развития // Концепт. 2016. Т. 41. С. 60-64.

12. Щетинина Н.И. «Зеленая» экономика в деятельности гостиничного бизнеса стран ЕС // Вестник МГЦИО университета. 2013. С. 254-260.

13. Аскарлов И.М., Егорова М.С. Проблемы финансирования перехода на «зеленую» экономику // Молодой ученый. 2015. С. 396-399.

14. Егорова М.С. Содержание «зеленой» экономики: цели и задачи // Современная экономика: проблемы и решения. 2014. С. 154-167.

15. Сенин А.С., Клепова Т.А. «Зеленая» экономика как инструмент решения экологических проблем // Экономика и социум: современные модели развития. 2016. № 1. С. 95-98.

16. https://www.norma.uz/uz/qonunchilikda_yangi/uzbekiston_qanday_qilib_yashil_iqtisodiyotga_utadi O‘zbekiston qanday qilib yashil iqtisodiyotga o‘tadi